

gott utbyte av den. Önskvärt vore dock en liknande bok, skriven efter svenska förhållanden, av öron-, näs- och halsläkare och allmänläkare i samarbete. •

Referensverk om kväveoxid

Warren M Zapol, Kenneth D Bloch, eds. **Nitric oxide and the lung**. Volume 98. 469 sidor. New York: Marcel Dekker, 1997. Pris \$ 165. ISBN 0-8247-9725-6.

Recensent: professor Göran Hedenstierna, kliniskt fysiologiska avdelningen, Akademiska sjukhuset, Uppsala.

En ny bok har kommit ut i serien »Lung biology in health and disease», som publiceras av Marcel Dekkers förlag. Kännetecknande för böckerna i denna serie är att de befinner sig i den vetenskapliga frontlinjen och att de kan användas som referensverk av såväl forskaren som den kunskapsträngande kliniker. Den nya boken heter »Nitric oxide and the lung» och är redigerad av Warren Zapol och Kenneth Bloch. Man kan inte annat säga än att de har lyckats med sin uppgift: att skapa ytterligare ett referensverk.

Livräddande luftförorening

Louis Ignarro var en av dem som visade att »endothelium-derived relaxing factor» var en så simpel molekyl som kväveoxid (NO) (även om Salvador Moncadas grupp var härsmännen före). Följdriktigt inleder Ignarro boken med ett inträngande kapitel om NO och cykiskt GMP som signalsubstans. Därpå följer ett par kapitel om olika isoformer av NO-syntetas och dessas distribution i lungvävnaden.

Bland författarna märks Jonathan Stamler, som gjort inträngande studier i hur NO kan transporteras i kroppen i aktiv eller »uppväckningsbar» form. NO kan mätas i utandningsluft, vilket först beskrevs av Lars Gustafsson. Han bidrar med ett kapitel om var NO bildas i lunga och luftvägstråd och vilken betydelse denna NO-bildning kan ha. Flera kapitel beskriver den fascinerande utvecklingen av hur »luftföroreningen» NO blir en medicinsk gas med livräddande egenskaper vid neonatal pulmonell hypertonien och hypoxemi.

NYA BÖCKER

Innehållsrik rapport om ärftliga sjukdomar

Control of hereditary diseases. WHO technical report series 865. 84 sidor. Geneva: World Health Organization, 1997. Pris Sw fr 16. ISBN 92-4120865-1.

Recensent: professor Karl-Henrik Gustavson, klinisk genetik, Akademiska barnsjukhuset, Uppsala.

I rapporten har bidragen från the WHO Scientific Group on the Control of Hereditary Diseases möte i Geneve november 1993, publicerats. Rapporten tar upp aktuella och tänkbara framtida möjligheter att använda genetiska kunskaper och metoder inom hälso- och sjukvård.

DNA-baserad diagnostik

Det första kapitlet handlar om humana genomets DNA-struktur, DNA-teknologin och dess tillämpning för diagnostik av genetiskt betingade sjukdomar och utvecklingsrubbingar. När HUGO-projektets målsättning att kartlägga den ärftliga arvsmassan och identifiera de flesta av arvsmassans ca 60 000 gener är fullföljd före år 2005, räknar man med att kunna utföra DNA-baserad diagnostik och anlagstestning för ett mycket stort antal monogena sjukdomar samt prediktiv genestestning av multifaktoriellt betingade sjukdomar såsom hypertoni, ateroskleros, diabetes, psykiska sjukdomar och vissa former av cancer.

Missbildningar och sjukdomar

I det följande kapitlet presenteras incidens och prevalens för de vanligaste genetiskt betingade missbildningarna, utvecklingsrubbingarna och sjukdomarna i såväl industrialiserade länder som u-länder. Möjligheter till behandling och förebyggande insatser diskuteras kortfattat.

I nästa kapitel belyses genetiska faktorerens betydelse för uppkomsten av hjärt-kärlsjukdomar, cancer, allergiska sjukdomar, diabetes, psykiska sjukdomar och andra multifak-

torieellt betingade tillstånd. I följande kapitel diskuteras förebyggande möjligheter på individ-, familje- och populationsnivå, inkluderande antenatal screening, prenataldiagnostik samt nyföddhets- och populationsscreeningar av genetiskt betingade sjukdomar. Det framhålls att dylika preventivt inriktade åtgärder är av stor vikt för den enskilda familjen och också ofta leder till betydande ekonomiska vinster.

Genetisk rådgivning och etiska frågor

I separata kapitel presenteras och diskuteras genetisk rådgivning, fosterdiagnostik och behandling av foster med genetiskt betingade sjukdomar. Organisationsmodeller för klinisk genetisk service på olika nivåer inom hälso- och sjukvård diskuteras, och vikten av utbildning och information poängteras.

Ju mer kunskap vi får om människans arvs massa och ju fler metoder som kommer att kunna tillämpas inom hälso- och sjukvård i stor skala, desto fler etiskt svåra frågor väcks. I det avslutande kapitlet tas etiska frågor – inkluderande »human rights and autonomous decision-making versus regulation in society» – samt behovet av lagstiftning upp till diskussion.

Rapporten som avslutas med expertgruppens rekommendationer är koncis, klart och redigt disponerad med bra figur- och tabellmaterial samt en aktuell referenslista inkluderande översiktss litteratur. Rapporten är trots sitt lilla format mycket innehållsrik och kan rekommenderas till läkare, politiker och administratörer med intresse för tillämpning av DNA-teknologi inom hälso- och sjukvård. •

Adressera korrespondens om nya böcker och recensioner till:

Bokredaktionen, Läkartidningen, Box 5603, 114 86 Stockholm.

En bibel för kväveoxidbejakare

NO som en molekyl i immunförsvarets tjänst berörs inte närmare i boken. Det är dock inte heller en »uppgift» begränsad till lungan. Den myckenhet kunskap som finns i boken i övriga hänseenden gör den förvisso till en bibel för den som bejakar NO, och även för den som behöver övertygas! •